

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-4-101-106>

 <https://orcid.org/0000-0001-6991-0588>

МИХАЛЬЧУК Олена Олександрівна

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: mikhailchyklena@gmail.com

УДК 378.018.8:373.2.011.3-051]:004.9(045)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано, що проблема формування цифрової компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти є актуальною, оскільки перед закладом вищої освіти стоїть завдання щодо підготовки професійно компетентного фахівця. Визначено, що майбутнього вихователя необхідно навчити самостійно вирішувати освітні та професійні завдання із застосуванням комп'ютерних технологій.

Проаналізовано, що формування цифрової компетентності нерозривно пов'язане з інформатизацією освіти, що розуміється як процес забезпечення сфери освіти методологією та практикою оптимального використання інформаційно-комунікаційних технологій, спрямованих на реалізацію соціальних, психологічних та педагогічних цілей освітнього процесу. Констатуючи факт все більшого поширення в освіті інформаційно-комунікаційних засобів і методів навчання, зазначено, що у психолого-педагогічному аспекті спостерігається перехід до динамічно структурованих систем розумових дій та компетентнісних характеристик особистості.

Схарактеризовано, що розвиток та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню практику веде до оновлення інформаційного середовища будь-якої предметної діяльності, що потребує кардинального переосмислення цілей, змісту, форм та методів підготовки майбутніх вихователів на новому рівні, що відповідає вимогам часу.

Констатовано, що майбутній вихователь повинен не тільки мати необхідний для професійної діяльності обсяг знань, а й уміти ними творчо користуватися в освітній діяльності: визначати цілі пізнавальної діяльності; знаходити оптимальні способи реалізації поставленої мети; використовувати різноманітні інформаційно-комунікаційні технології; шукати та знаходити необхідну інформацію, оцінювати отримані результати; організовувати власну діяльність тощо.

На основі дослідження процесу становлення, розвитку, реалізації компетентнісного підходу в системі освіти, виявлено основні проблеми та протиріччя формування цифрової компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти.

Ключові слова: цифрова компетентність; інформаційно-комунікаційні технології; майбутні вихователі; інформатизація освіти; психолого-педагогічний аспект формування цифрової компетентності.

Постановка проблеми. Досягнення цілей політики держави щодо інформатизації освіти вимагає розвитку та вдосконалення системи професійної підготовки фахівців, що забезпечує повноцінне життя та ефективну діяльність людини в інформаційному суспільстві. Інформатизація освіти це не просто використання цифрових засобів, а радикальні зміни організації та сутності освітнього процесу, розвитку людини, формування творчої особистості.

Упровадження у сферу дошкільної освіти нових інформаційно-комунікаційних технологій призводить до зміни ролі вихователя в освітньому процесі, його педагогічних поглядів та методологічних підходів, готовності передавати власні знання та досвід на новому теоретичному та практичному рівнях. Як зазначає Р. Гуревич, вихователь перестає бути єдиним джерелом інформації для дітей; він має організувати освітній процес таким чином, щоб перетворити традиційне освітнє середовище на високотехнологічне, сучасне, що відповідає вимогам інформаційного суспільства [1, с. 75].

Потреба країни у вихователях, здатних зайняти гуманну позицію по відношенню до дітей, актуалізує проблему підвищення їх професійної компетентності, що підвищує вимоги до закладів вищої освіти щодо впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітній процес студентів, такої організації пізнавальної діяльності, яка спонукає їх самостійно ставити питання та намагатися знайти на них відповіді за допомогою нових інформаційних ресурсів. Разом з тим, пізнавальна діяльність студентів має бути організована з

урахуванням специфіки розвитку психічних процесів, які виступають як первинні регулятори поведінки людини, на основі яких відбувається формування компетентностей та способів діяльності.

Теоретичні та практичні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі майбутніх вихователів, а також формування їх цифрової компетентності досліджували у своїх роботах вітчизняні науковці, а саме: І. Барановська, В. Биков, Р. Гуревич, М. Кадемія, С. Ляшенко, І. Мардарова, Н. Мозгальова, О. Чекан та багато інших.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні психолого-педагогічного аспекту формування цифрової компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація освітнього процесу з використанням інформаційно-комунікаційних технологій має ґрунтуватись на вікових та соціально-психологічних характеристиках студентів.

Майбутнього вихователя можна схарактеризувати як особливого суб'єкта освітньої діяльності з трьох позицій: психологічної, що є єдністю психічних процесів, станів і властивостей особистості; соціальної, що відображає відносини та якості особистості, зумовлені приналежністю студента до певної соціально-професійної групи; біологічної, пов'язаної з типом вищої нервової діяльності, розвитком рефлексів та інстинктів, фізичним розвитком тощо, що визначається спадковістю та вродженими задатками, а також змінюється під впливом умов життя [2].

Для сучасного етапу розвитку педагогічної науки характерною є різноманітність підходів до вивчення психолого-педагогічного аспекту формування цифрової компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти. Звернення до історії питання показує, що проблеми зміни мислення, пам'яті, уяви, процесів переробки та сприйняття інформації, емоційної сфери під впливом обчислювальної техніки зазнали наукового вивчення ще у 80-ті роки ХХ століття.

І. Мардарова виділяє три групи психолого-педагогічних проблем, що підлягають вирішенню під час комп'ютеризації освітнього процесу. Це, по-перше, проблеми, пов'язані з теоретичним обґрунтуванням комп'ютеризації навчання; по-друге, розробка технології комп'ютеризації навчання, що пов'язує педагогічні науки із практикою навчання; по-третє, проектування програмних продуктів, які забезпечують реалізацію технології навчання [3, с. 89].

Н. Лазаренко розрізняє потенційний і реальний вплив комп'ютеризації на освітній процес. На думку науковця, комп'ютеризація впливає на розвиток пізнавальної, мотиваційної, емоційної сфери особистості та її самосвідомість [4, с. 135].

У середині 80-х років ХХ століття науковці вказували на необхідність наявності у людини практичних умінь у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Провідні психологи зазначали, що комп'ютеризація освітнього процесу формує мислення майбутніх вихователів, зокрема, такі розумові риси, як схильність до експериментування, гнучкість, здатність повному сприймати очевидні факти тощо.

Варто зазначити, що використання комп'ютерних технологій у навчанні сприяє збільшенню частки самостійної навчальної діяльності, розвитку особистісних якостей здобувачів освіти за рахунок розвитку їх здатності до освіти, самонавчання, самовиховання, самоактуалізації, самореалізації.

Головним завданням інформатизації освіти – є формування у кожного члена суспільства потреби у постійному підвищенні власного освітнього рівня. Завдання закладу вищої освіти – навчити здобувачів освіти вчитись самостійно, тому необхідно наголошувати на розвитку індивідуальних особливостей кожного, у тому числі й індивідуальних особливостей мотивації. В. Биков зазначає, що комп'ютерні технології впливають на формування творчого і теоретичного, модульно-рефлексивного мислення, а комп'ютерна візуалізація навчальної інформації істотно впливає на формування уявлень, які займають центральне місце в образному мисленні, де образність уявлень тих чи інших явищ у пам'яті збагачує сприйняття навчального матеріалу, сприяє його науковому розумінню [5].

На початку 2000-х років з'явилися наукові дослідження, присвячені впливу інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі на розвиток пізнавальної діяльності. Стосовно системи мережевого навчання, І. Барановська наголошує на наступних позитивних аспектах використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті: збільшення творчої складової освітнього процесу за рахунок застосування інтерактивних форм занять; створення більш комфортних, порівняно з традиційними, емоційно-психологічних умов для самовираження студента, можливість демонстрації студентами продуктів власної навчальної діяльності, зняття психологічних бар'єрів та проблем у спілкуванні [6].

Науковці розглядають питання комп'ютерного моделювання як засобу розвитку самостійної пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання загальноосвітнім дисциплінам. Досліджено, що активна пізнавальна діяльність студентів, що виникає при застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесу, може виникати та протікати при дотриманні педагогічних умов, пов'язаних із змістом, формами та методами навчання, зокрема реалізації діяльнісного та компетентнісного підходів, формуванні рефлексивної позиції студента з урахуванням психологічних особливостей їх сприйняття інформаційно-комунікаційних технологій [7, с. 22].

Дослідники зазначають, що основними психічними процесами людини, пов'язаними із сприйняттям та переробкою інформації є: відчуття, сприйняття, пам'ять, уява, мислення, мова, увага.

Завдяки відчуттям людина отримує найрізноманітнішу інформацію про зовнішній світ. Нині існує кілька класифікацій відчуттів, що дозволяють усвідомити весь обсяг інформації, що отримує людина. Найчастіше використовується класифікація, заснована на модальності відчуттів, що відображають характеристики основних органів чуття. Тому прийнято говорити про зорові, слухові, смакові, нюхові, тактильні відчуття.

Необхідно зазначити, що використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі дозволяє більш повно використовувати не лише можливості відчуття (візуальні, аудіальні, тактильні), а й сприйняття (дотик, зорове та слухове сприйняття) студентів, що є основою формування цифрової компетентності.

В освітньому процесі важливе місце приділяється сприйняттю та пам'яті. Сприйняття, чи перцепція, як безпосереднє чуттєве відображення предметів і явищ у цілісному вигляді внаслідок усвідомлення їх розпізнавальних ознак, в освітній діяльності пов'язується з розумінням, осмисленням предметів, що вивчаються, явищ, ситуацій, з віднесенням їх до певної категорії, типу, класу [8]. Це особливо важливо при роботі з інформаційно-комунікаційними технологіями, оскільки дозволяє формалізувати отримані знання та використовувати їх на практиці.

Вченими доведено, що зорові аналізатори мають значно більшу пропускну здатність, ніж слухові. Око здатне сприймати мільйони біт за секунду, вухо – лише десятки тисяч. Інформація, сприйнята візуально, усвідомлена і тому краще зберігається в пам'яті. Отже, викладачу необхідно роз-

ширювати арсенал зорових та зорово-слухових засобів подання інформації.

Нині в освітньому процесі основним джерелом інформації, як і раніше, залишається мова педагога, що впливає на слухові аналізатори. У той самий час, Н. Баловсяк зазначає, що під час роботи з комп'ютером розумова працездатність студентів знижується обернено пропорційно засвоєному обсягу навчальної інформації: сприйняття – на 6%, запам'ятовування – на 10%. Дослідниця встановила, що локальне стомлення зорового аналізатора студентів під час використання комп'ютерів відбувається у 2–3 рази інтенсивніше, ніж під час традиційного навчання [9, с. 23]. Це є наслідком різних причин, основними з яких є: збільшення навантаження на зоровий канал зв'язку; накопичення негативних емоцій через можливі невдачі; сприйняття великої кількості нового навчального матеріалу, який може бути добре обдуманий, але не асимільований первинною нервовою системою і тому активно не використовується при отриманні наступної інформації.

Сприйняття і пам'ять відіграють ключове значення для формування у студентів знань, що стосуються інформаційно-комунікаційних технологій. Роль різних видів діяльності у формуванні цих знань різна. Наприклад, предметна діяльність (маніпулювання та переміщення) потрібна, для того, щоб комп'ютер «продемонстрував» власні властивості; перцептивна (сприйняття та спостереження) – щоб ці властивості відбилися у сприйняттях та уявленнях студента; розумова (аналіз та синтез) – щоб зіставити ці властивості та виділити з них загальні; мовна (позначення та назва) – щоб закріпити ці загальні властивості, абстрагувавши їх від предметів та узагальнивши як ознаки класів [2].

Комп'ютерні технології відіграють важливу роль у формуванні знань. Головна їхня перевага полягає у тому, що вони можуть «долучати» студентів безпосередньо до процесу мислення, становлення думки, а також закріплення знань [10]. Але при їх використанні слід враховувати, що прагнення викладача збільшити кількість інформації в комп'ютерній навчальній програмі призводить до спрацювання захисних механізмів нервової системи студента, а бажання підвищити швидкість інформаційного потоку або тривалість занять призводить до зниження якості навчальної інформації, що засвоюється, до збільшення кількості помилок, погіршення настрою та самопочуття користувача.

В освітньому процесі студентів необхідно враховувати і уяву, як процес перетворення уявлень, що відображають реальну

дійсність та створення на цій основі нових уявлень, нерозривно пов'язаних із розвитком мислення та пам'яті.

Однією з основних цілей застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні студентів є привернення і збереження уваги в ході освітнього процесу, що досягається новизною, незвичайністю, динамічністю об'єктів, що демонструються на екрані, контрастністю зображення, тобто тими якостями інформації, які викликають мимовільну увагу студентів [11].

Використовуючи комп'ютерні технології, на думку багатьох науковців, необхідно враховувати такі психологічні особливості: зосередженість уваги – утримання уваги на одному об'єкті; стійкість уваги, яка навіть при активній роботі з об'єктом, що вивчається, може у студентів зберігатися 25-30 хв, а потім потрібне перемикання уваги, короткий відпочинок; обсяг уваги – кількість об'єктів, символів, що сприймаються одночасно з достатньою ясністю, що в нормі становить 5-9 об'єктів; розподіл уваги – одночасна увага на кількох об'єктах і водночас повне їхнє сприйняття; перемикання уваги – переміщення уваги з одного об'єкта на інший [7]. Технічні засоби дозволяють презентувати інформацію в потрібній послідовності та у потрібних пропорціях, акцентуючи увагу на тих частинах об'єкта, які на даний момент є предметом обговорення.

Варто також зазначити про великі можливості інформаційно-комунікаційних технологій у моделюванні навчального матеріалу та організації пізнавальної діяльності студентів, які сприяють розвитку їх теоретичного, практичного та інших типів мислення.

Як зазначають дослідники, застосування інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє педагогу зробити процес викладу нових знань, формування понять, узагальнення та практичної перевірки знань цікавим, а освітній процес – постійним пошуком істини.

Специфіка інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє цікаво, захоплююче розкривати студентам протиріччя між знанням і незнанням, ставити питання, вирішення яких потребує самостійних теоретичних та практичних дій, пошуку та подолання труднощів. Водночас проблемна ситуація, створена на навчальному занятті засобами інформаційно-комунікаційних технологій, буде ефективною лише у разі врахування їх особливостей.

Варто зазначити, що специфіка інформаційно-комунікаційних технологій унеможливає механічне перенесення тради-

ційних методичних прийомів на заняття із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. На думку О. Чекан, педагогу необхідно прагнути того, щоб при створенні екранного образу у свідомості студентів залишалися найбільш живі та яскраві картини і водночас відбувався перехід від конкретних ознак поодиноких фактів до абстрагування, виділення суттєвих ознак [10, с. 45]. В освітньому процесі студентів мають поступово ускладнюватися вимоги до умінь працювати з різними джерелами інформації (розповідь викладача, навчальні наочні посібники, засоби масової інформації тощо). Вважається, що одним із найцікавіших та ефективніших джерел – є технічні засоби навчання, які презентують студентам значний обсяг інформації з дисципліни, що вивчається в образній формі.

Психологи наголошують на прямій залежності активності розумової діяльності від емоційних переживань. Почуття знаходяться в тісному взаємозв'язку з пізнавальною діяльністю, вони самі беруть початок у ній, виникаючи на основі відображення реальної дійсності [3]. Якщо викладачу важливо сконцентрувати увагу студентів на змісті пропонованого матеріалу, то сильний емоційний вплив інформаційно-комунікаційних технологій викликає інтерес та позитивний настрій на сприйняття. Наприклад, вплив на різні аналізатори породжує «ефект присутності», відчуття співучасті, іншими словами, створює ту необхідну емоційну основу, з якої від чуттєвого образу легше переходити до абстрагування, логічного мислення. Емоційна забарвленість навчального матеріалу (в естетичному розумінні) забезпечують глибину засвоєння, роблять пізнання матеріалу процесом винятково активним. Але слід уникати крайнощів, оскільки надлишок емоційності ускладнить засвоєння та осмислення нової інформації.

На основі вивчення та узагальнення результатів наукових досліджень можна зробити висновок про позитивний вплив інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток основних психічних процесів студентів, як специфічної вікової групи, при цілеспрямованому їх застосуванні в освітньому процесі, що, у свою чергу, дозволяє, з одного боку, забезпечити кращі пізнавальні результати, з іншого – формувати у студентів зацікавленість у підвищенні власної цифрової компетентності.

Якщо виходити з того, що концепція психічного розвитку як процесу обґрунто-

вуге єдність свідомості та діяльності, а також підтверджує діяльнісний підхід до формування психічних явищ, і що психіка людини розвивається в постійній взаємодії з навколишньою дійсністю в процесі діяльності, спілкування, сприйняття тощо, то не випадково навчання, як важкий розумовий процес отримання нових знань, умінь, компетентностей, розглядається з точки зору педагогічної психології як чинник активності [8].

Науковці розробляючи теорію навчання, акцентували увагу на тому, що на засвоєння знань впливає як зовнішні фактори (наприклад, методи навчання), так і активність студентів [11]. У контексті цих підходів та теорій використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі у закладі вищої освіти можна розглядати як зовнішній фактор (освітнє середовище), так і внутрішній фактор (фактор активності суб'єктів освітнього процесу), ефективно у науково- та організаційно-методичному аспекті поєднання яких, позитивно впливає на психіку майбутніх вихователів, що розвивається у постійній взаємодії з навколишньою дійсністю.

Сучасне покоління студентів активно користується різними технічними засобами, ресурсами Інтернету, мультимедійними та іншими цифровими продуктами. Цей фактор важливо враховувати під час розвитку психічних процесів студентів, які викликають певні труднощі при засвоєнні ними навчального матеріалу. Наприклад, через домінуючу позицію логічної пам'яті уповільнюється розвиток механічної пам'яті, тоді як у закладі вищої освіти значно зростає обсяг інформації, яку необхідно механічно запам'ятовувати. У такому разі, використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяють організації освітньої діяльності в такий спосіб, щоб процес запам'ятовування інформації став ефективнішим.

Формування цифрової компетентності майбутніх вихователів у вигляді навчання інформаційно-комунікаційним технологіям включає низку труднощів на психологічному рівні [2, с. 78]: навчання за допомогою комп'ютера суттєво змінює сенс дієслова «знати»; поняття «накопичувати інформацію в пам'яті» еволюціонує в «процес отримання доступу до інформації»; структура мислення у «докомп'ютерної» людини обумовлена структурою друкованого тексту, якому властиві раціональність, аналітичність, лінійність, а в імітаційному середовищі, що створюється комп'ютером, стиму-

люється образність, гнучкість, структурність мислення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вивчене нами питання застосування інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку пізнавальних процесів у студентів спонукає до висновку, що освітній процес з використанням інформаційно-комунікаційних технологій має здійснюватись з урахуванням соціально-психологічних і вікових особливостей розвитку психічних процесів майбутніх вихователів. Психічні процеси виступають як первинні регулятори поведінки людини і на їх основі відбувається формування цифрової компетентності.

У сучасному освітньому просторі застосування інформаційно-комунікаційних технологій становлять окрему проблему формування цифрової компетентності, успішне вирішення якої можливе лише у спільній взаємодії викладачів та студентів. Окрім цього, використання інформаційно-комунікаційних технологій буде ефективним лише тоді, коли вони будуть застосовуватись з урахуванням нормативних вимог, що висувуються до професійної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі для наукових дослідженнях: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти. Вінниця: Планер, 2014. 366 с.
2. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 320 с.
3. Мардарова І. К. Підготовка майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Одеса, 2012. 239 с.
4. Демченко О. П., Лазаренко Н. І., Любчак Л. В. Інформаційно-комунікаційні технології у підготовці майбутніх педагогів до роботи з обдарованими дітьми. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. №6. С. 123–143. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/4570/1947> (дата звернення: 21. 11. 2023).
5. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання*. 2010. № 1. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/1162/1/> (дата звернення: 19.11. 2023).
6. Барановська І. Г., Мозгальова Н. Г. Медіаграмотність – життєво необхідна компетентність майбутніх учителів XXI століття. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXVIII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2020*, 2020. С. 28–30.
7. Впровадження та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у роботі дошкільного навчального закладу з дітьми, педагогами, бать-

ками та громадськістю: тематичний збірник праць / упоряд. А. А. Волосюк; за заг. редакцією Л. А. Шишолік. Рівне: РОІППО, 2015. 85 с.

8. Ляшенко С. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. №7. С. 16–30.
  9. Баловсяк Н. В. Інформаційна компетентність фахівця. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2014. №5. С. 21–28.
  10. Чекан О. І. Застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу: навчальний посібник. Київ: Слово, 2015. 184 с.
  11. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. Національна академія педагогічних наук України, 2021. 52 с.
1. Gurevich, R. S., & Kademiya, M. Yu. (2014). Information and communication technologies in the educational process and scientific research: a study guide for students of pedagogical universities and students of postgraduate pedagogical education institutes. Vinnytsia: Planer [in Ukr.].
  2. Belenka, H. V. (2011). Formation of professional competence of a modern preschool teacher. Kyiv [in Ukr.].
  3. Mardarova, I. K. (2012). *Training of future educators for the use of computer technologies in the organization of cognitive activity of older preschoolers* (Phd dissertation). Odesa [in Ukr.].
  4. Demchenko, O.P., Lazarenko, N.I., & Lyubchak, L.V. (2021). Information and communication technologies in the preparation of future teachers to work with gifted children. *Information technologies and teaching aids*, 6: 123–143. Retrieved 21/11/2023, from <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/4570/1947> [in Ukr.].
  5. Bykov, V. Yu. (2010). Modern tasks of informatization of education. *Information technologies and teaching aids*: electronic scientific publication, 1. Retrieved 19/11/2023, from <https://lib.iitta.gov.ua/1162/1/> [in Ukr.].
  6. Baranovska, I.G., & Mozgalova, N.G. (2020). Media literacy is a vital competence of future teachers of the 21st century. *Information technologies: science, technology, education, health*: abstracts of reports of the XXVIII international scientific and practical conference MicroCAD-2020 [in Ukr.].
  7. Implementation and dissemination of information and communication technologies in the work of a preschool educational institution with children, teachers, parents and the public: thematic collection of works (2015). In A. A. Volosyuk (Ed.). Rivne: RRIUPO [in Ukr.].
  8. Lyashenko, S. (2013). Integration of information and communication technologies in the educational process. *Methodist preschool teacher*, 7: 16–30 [in Ukr.].
  9. Balovsiak, N. V. (2014). Information competence of a specialist. *Pedagogy and psychology of professional education*, 5: 21–28 [in Ukr.].
  10. Chekan, O. I. (2015). Application of computer technologies in the professional activity of a preschool teacher: study guide. Kyiv: Slovo [in Ukr.].
  11. The concept of raising children and youth in the digital space. (2021). National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. [in Ukr.].

References

MYKHALCHUK Olena

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of Preschool and Special Education Department, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECT OF FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS' DIGITAL COMPETENCE FORMATION

Summary. Introduction. The transformation of education into a high-tech sphere actualizes pedagogical research and development of problems related to the formation of digital competence of future educators. A special role in the formation of future educators' digital competence is played by the education received at a higher educational institution, focused on practical skills and the ability to apply knowledge in new pedagogical conditions and situations. In particular, the use of computer technologies in the process of studying at the university increases the professional capabilities of students, especially since the pedagogical culture of future educators should include such professional knowledge, abilities, skills and experience, which in their entirety are called «digital competence».

The purpose of the article is the theoretical substantiation of the psychological and pedagogical aspect of future preschool educators' digital competence formation.

The research methods are theoretical in nature and were used to study scientific literature (analysis and synthesis), formulate reasonable conclusions (generalization), determine the key characteristics of the researched processes (induction, deduction).

Results. Based on the analysis of the characteristics available in the scientific and methodological literature, it is possible to define digital competence as specific knowledge, abilities, skills and methods of activity acquired as a result of training, aimed at effective decision-making in educational and professional activities, through the use of computer technologies.

The main components of the digital competence of future educators are analyzed: motivational and value-

based; professional activity; technical and technological, communicative, operational.

It has been studied that only the integrated use of the presented elements will allow not only to form, but also to develop the digital competence of future educators. The purposeful formation of all elements of digital competence contributes to the training of a competent professional in a pedagogical university.

Originality. Based on the study and generalization of the results of scientific research, the article presents the positive impact of computer technologies on the development of the main mental processes of students, as a specific age group, with their purposeful application in the educational process, which, in turn, allows, on the one hand, to achieve better cognitive results, on the other – to form students' interest in increasing their own digital competence.

Conclusion. It was stated that in the modern educational space, the use of computer technologies constitutes a separate problem of the formation of digital competence, the successful solution of which is possible only in the joint work of teachers and students. In addition, the use of computer technologies will be effective only when they are applied taking into account the regulatory requirements for the professional training of future preschool educators.

Keywords: digital competence; information and communication technologies; future educators; informatization of education; psychological and pedagogical aspect of digital competence formation.

Одержано редакцією 17.10.2023
Прийнято до публікації 26.11.2023